

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 443/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r. o., Štefánikova trieda 6, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Timko, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 153/2018 z 29. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 153/2018 z 29. apríla 2019 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 153/2018 z 29. apríla 2019 z r u š u j e a v e c v r a c i a t o m u t o s ú d u n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý nahradiť trovy konania [REDACTED] v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet advokátskej kancelárie ADVOKÁT JUDr. PETER TIMKO spol. s r. o., Štefánikova trieda 6, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. IV. ÚS 443/2020-12 z 22. septembra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 153/2018 z 29. apríla 2019 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ svojou žalobou domáhal proti žalovaným zaplata sumy 6 404 € s príslušenstvom z titulu vrátenia peňazí poskytnutých ako pôžičky. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C 46/2014 z 9. mája 2016 jeho žalobu zamietol, uveriac obrane žalovaných. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 25 Co 439/2016 z 9. novembra 2016 v spojení s opravným uznesením z 31. júla 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým rozhodnutím odmietol. Najvyšší súd rozhodnutie odôvodnil tak, že nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo ich nesprávne vyhodnotenie nezakladá samo osebe prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) zákona

č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a že vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovateľ neuviedol konkrétnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, od ktorej by sa krajský súd odklonil, pričom samotná polemika sťažovateľa s právnymi závermi krajského súdu nepostačuje.

3. Sťažovateľ dôvody ústavnej sťažnosti zhrnul do troch okruhov: 1. nevykonanie navrhnutých dôkazov, 2. zmätočné a nedostatočné odôvodnenie základu pre zamietnutie žaloby, 3. disent predsedu dovolacieho senátu.

3.1 Vo vzťahu k nevykonaniu dôkazov sa najvyšší súd zhodol so súdmi nižších inšancií v závere, že bolo nadbytočné vykonanie výsluchu svedka [REDACTED] a dokazovanie účtovníctvom firmy [REDACTED] (ďalej len „firma“), lebo tieto dôkazy by nič nové do veci nepriniesli. Týmto podľa sťažovateľa súdy zlyhali, lebo vopred pred vykonaním dôkazu hodnotili obsah dôkazu a jeho mieru hodnoty pre spravodlivé rozhodnutie vo veci. Sťažovateľ chcel uniesť dôkazné bremeno a vyvrátiť svedecké tvrdenia konateľa firmy [REDACTED]. Súdy vzali sťažovateľovi právo uniesť dôkazné bremeno. Právo na spravodlivý proces sa dostalo do obsahovo vyprázdnenej a akademickej roviny. Žiadny z navrhnutých dôkazov nebol samoučelný, nad rámec súdnej veci alebo šikanózne predlžujúci súdny spor. Súdy nechceli vidieť dôkazy prisvedčujúce žalobnému návrhu.

3.2 Najvyšší súd sa nijako nevyrovnal s tým, že a) bola irelevantná obrana žalovaných, že počas plnenia žalobou uplatnených súm nemali so sťažovateľom žiadny bližší vzťah ani dôvod starať sa do súkromných záležitostí firmy; zmluvným partnerom šoférov bola vždy firma, ktorá financovala všetky šoférske výdavky; b) je nezmyselná obrana žalovaných, že nikdy, keď im prišli peniaze, nevedeli, od koho peniaze sú, i obrana o povinnosti zdokladovať od sťažovateľa prijaté peniaze; c) peniaze sa premiestnili zo súkromnej majetkovej sféry sťažovateľa do sféry žalovaných a nemali nič spoločné so šoférskymi výdavkami; d) z výpovede účtovníčky firmy vyplýva, že všetky šoférske výdavky sa financovali výlučne z firemných peňazí, čo potvrdzuje skutkové tvrdenie sťažovateľa, no súdy to nebrali do úvahy; e) buď išlo o pôžičku, alebo o bezdôvodné obohatenie, v oboch prípadoch existuje dôvod na vyhovie žalobe; f) boli zistené a ustálené všetky náležitosti pre záver o existencii právneho vzťahu z titulu pôžičky;

g) v prípade neplatnosti zmluvy o pôžičke žalovaní musia prijaté peniaze vrátiť. Najvyšší súd postupoval v rozpore s vlastnou rozhodovacou praxou v otázke porušenia práva na spravodlivý proces nesprávnym procesným postupom súdu spočívajúcim v porušení práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia a na predvídateľnosť rozhodnutia.

3.3 Porušenie práva na spravodlivý proces avizuje aj dissent predsedu senátu JUDr. Milana Ľalíka, čím je podľa sťažovateľa daná dôvodnosť ústavnej sťažnosti. V podstatných aspektoch to sťažovateľ odôvodnil a) praxou najvyššieho súdu nesúladou s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), vychádzajúcou z názoru, že porušenie práva na spravodlivý proces môže nastať len v dôsledku faktickej činnosti súdu, nie ako dôsledok súdneho rozhodnutia, b) odmietnutím navrhovaných dôkazov neopretým o relevantné a zrozumiteľné dôvody došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní v neprospech sťažovateľa, c) napadnuté rozhodnutie vychádza z formalistického prístupu a je *prima facie* arbitrárne, dovolací súd má poznať vlastnú rozhodovaciu prax a musí ju zohľadniť *ex offio*, d) skutkové a právne závery napadnutého rozhodnutia sú v extrémnom nesúlade so skutkovými zisteniami vyplývajúcimi zo spisu, e) dovolacia replika sťažovateľa, na ktorú najvyšší súd neprihliadal, nepredstavuje zmenu ani doplnenie dovolacieho dôvodu.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím porušil sťažovateľom označené práva. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vrátiť ho najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Napokon navrhol uložiť najvyššiemu súdu povinnosť zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 346,26 €.

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom č. k. KP 3/2020-461, Cpj 158/2020 z 19. októbra 2020 vyjadril predseda najvyššieho súdu. K podstate ústavnej sťažnosti uviedol iba to, že poukazuje na početnú judikatúru ústavného súdu v predmetnej

problematike (bez jej konkrétnej citácie, pozn.) a ponecháva rozhodnutie na úvahu ústavného súdu. Súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd o podanej ústavnej sťažnosti listom z 24. septembra 2020 zaslaným doporučené do vlastných rúk upovedomil zúčastnené osoby s tým, že majú právo vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia. Zúčastnené osoby sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrili.

7. Na vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu reagoval sťažovateľ replikou z 11. novembra 2020, v ktorej poukázal na to, že najvyšší súd nepodal k argumentácii sťažovateľa žiadnu relevantnú právnu oponentúru. Takýto postoj nemožno interpretovať inak ako uvedomenie a uznanie sťažnosťou vytknutého ústavnoprávneho deficitu napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľ to spojil s pôsobením predsedu najvyššieho súdu ako sudcu ESĽP a s tým, že „*má jasno*“ v otázkach spravodlivého súdneho procesu. Okrem vyhovenia ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol priznať náhradu trov konania za repliku a súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

11. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

12. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrážnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a s účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj

medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

13. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14.1 Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

16. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok (sp. zn. III. ÚS 875/2016 a rozsudok ESĽP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

17. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu. Pri stanovení obmedzení požíva štát určitú mieru voľnej úvahy. Právo na prístup k súdu nemožno obmedziť takým spôsobom alebo do takej miery, že to naruší samotnú podstatu daného práva. Avšak obmedzenie práva na prístup k súdu nebude v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípade, že nesleduje legitímny cieľ, a ani v prípade, že medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom nie je primeraný vzťah proporcionality (Grécko-katolícka farnosť Lupeni a iní proti Rumunsku, sťažnosť č. 76943/11, rozsudok z 29. 11. 2016, § 89).

18. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, bude nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, § 79 *in fine*).

19. Súd má poznať svoju vlastnú judikatúru, t. j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátov) toho istého súdu, a túto judikatúru musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Naopak, postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávaným veciam, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby

svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu materiálneho právneho štátu (III. ÚS 289/2017, ZNaU 43/2017).

20. Ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 168/2019).

21. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21.1 Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21.2 Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

21.3 Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

21.4 Podľa § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

21.5 Podľa § 447 písm. c) a f) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

22. Charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku nepriamo determinuje aj postavenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorý nemôže byť vnímaný ako tretia inštancia s právomocou preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017 a 4 Cdo 157/2017). Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania, je pritom tak, ako to už bolo zdôraznené aj s prihliadnutím na judikatúru ESLP, v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

23. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je v prípade, že ním dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (tak, ako to je aj v prípade sťažovateľa), zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP], prípadne riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže má oveľa širší a všeobecnejší dosah pre aplikačnú prax všeobecných súdov.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

24. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka, že rozhodnutím o odmietnutí jeho dovolania podaného z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP porušil označené práva sťažovateľa. Došlo k tomu tým, že sa stotožnil s názorom nižších súdov o nadbytočnosti vykonania sťažovateľom navrhnutých dôkazov a ich odmietnutím bez opretia o zrozumiteľné a relevantné dôvody (s následkom porušenia rovnosti zbraní),

zmätočným a nedostatočným odôvodnením rozhodnutia v rozpore s vlastnou rozhodovacou praxou, ako aj s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu a ESLP, extrémne nesúladnými skutkovými a právnymi závermi oproti zisteniam zo spisu, formalistickým prístupom vedúcim k arbitrárnosti a neprihliadnutím na repliku sťažovateľa.

25. Poukazujúc na uvedené, ústavný súd ozrejmuje, že jeho úlohou bolo posúdiť, či právne závery, ktorými najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľa, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva najvyšším súdom v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru. Z uvedeného je zrejmé, že úlohou ústavného súdu nebolo skúmať správnosť skutkových zistení, ale vyhodnotiť, či najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom ozrejmil sťažovateľovi dôvody odmietnutia jeho dovolania.

26. Na účely posúdenia, či námietky sťažovateľa smerujúce proti rozhodnutiu dovolacieho súdu sú z pohľadu ochrany ústavnosti a základných práv relevantné, a teda či je ústavná sťažnosť opodstatnená, sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu, ako aj s podaným dovolaním a nasledujúcimi podaniami sťažovateľa.

27. Sťažovateľ podané dovolanie založil na dovolacích dôvodoch podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc, že krajský súd spolu s okresným súdom mu znemožnili uskutočnenie jemu patriacich procesných práv, a to v miere, ktorá založila porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces; krajský súd (spolu s okresným súdom) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke pôžičkových záväzkov. Konkrétne namietal, rovnako ako v ústavnej sťažnosti, nevykonanie dôkazov (pozri bod 3.1), vnútorne nekoherentné a neracionálne vyhodnotenie dôkazov (kvôli prisúdeniu rozhodujúceho významu svedeckej výpovedi konateľa firmy ██████████, na ktorej súdy založili zamietnutie žaloby, ignorovaním účtovných súvislostí a výpovede účtovníčky firmy, venovaním mimoriadnej pozornosti „selektívnemu účtovníckemu torzu“), odôvodnenie vychádzajúce z teórie o reálnej povahe pôžičky a neodovzdaní peňazí, ktoré je v rozpore s obsahom spisu. Napokon sťažovateľ upriamil

pozornosť na nedôslednosť krajského súdu pri závere o neunesení dôkazného bremena v alternatíve bezdôvodného obohatenia, ktorou postupovali súdy (keďže prijali záver, že nešlo o pôžičkový vzťah) a na nevenovanie pozornosti vzťahu sťažovateľa a žalovaných.

27.1 V následnej replike zo 6. augusta 2018 sťažovateľ bližšie opísal nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu a nesprávnosť právneho posúdenia v odklone od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu spočívajúce v tom, že v konaní boli zistené a ustálené všetky náležitosti označované rozhodovacou praxou dovolacieho súdu za určujúce pre záver o existencii právneho vzťahu z titulu pôžičky. Poukázal na konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 325/2009, 1 Cdo 78/2010 a 5 Cdo 238/2010). Pre prípad neplatnosti zmluvného vzťahu z titulu pôžičky poukázal na povinnosť žalovaných vrátiť peniaze z dôvodu neexistencie právneho titulu s odkazom na rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu (sp. zn. 4 Cdo 237/2005 a II. ÚS 620/2015).

28. Ústavný súd preskúmaním odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu zistil, že základom interpretácie § 420 písm. f) CSP, ktorá viedla k odmietnutiu dovolania sťažovateľa pre jeho neprípustnosť podľa § 447 písm. c) CSP, bol odkaz najvyššieho súdu na jeho rozhodovaciu prax v otázke výkladu pojmu „procesný postup“ (ktorým nie je rozhodnutie súdu ani časť rozhodnutia – odôvodnenie), ktorá je podľa názoru najvyššieho súdu aplikovateľná aj podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 (body 11 a 12 napadnutého rozhodnutia). Tvrdenia sťažovateľa, že súdy vykonané dôkazy nevyhodnotili správne, že skutkový stav zisťovali jednostranne v jeho neprospech, že nevykonali ním navrhované dôkazy, že sa nezaoberali ním tvrdenými skutočnosťami a vzali na zreteľ spochybnené a nedôveryhodné dôkazy, a teda, že vychádzali z nesprávnych skutkových zistení a skutkových záverov, samy osebe podľa najvyššieho súdu nezakladajú prípustnosť dovolania z uvedeného dôvodu. Najvyšší súd odkázal na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa práva na spravodlivý proces i spôsobu hodnotenia dôkazov, ale aj na svoju judikatúru týkajúcu sa dokazovania, úlohy a povinnosti súdu pri dokazovaní vo vzťahu k návrhom účastníkov konania a napokon i na judikatúru k otázke založenia zmätočnosti rozhodnutia nedostatočným zistením rozhodujúcich skutočností a nesprávnym vyhodnotením dôkazov (body 13 až 16 napadnutého rozhodnutia).

28.1 K výkladu aplikovanej právnej normy [§ 420 ods. 1 písm. f) CSP] najvyšší súd pripojil nasledujúce odôvodnenie vzťahujúce sa na okolnosti posudzovanej veci: „*Pokiaľ teda žalobca v dovolaní poukazuje na to, že v konaní neboli vykonané ním navrhnuté dôkazy-výsluch svedka [REDAKOVANÉ], oboznámenie sa s účtovnými dokladmi spoločnosti [REDAKOVANÉ] a rovnako naznačuje nesprávne vyhodnotenie dôkazov, prípadne neúplné zistenie skutkového stavu, podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani v zmysle novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C.s.p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017).*“ Na takomto podklade podľa najvyššieho súdu prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) nevyplýva.

29. Ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v časti odmietajúcej dovolanie sťažovateľa podané z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP pre jeho neprípustnosť je potrebné považovať už na prvý pohľad za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. Najvyšší súd založil svoje rozhodnutie na teoretických východiskách a na rozhodovacej praxi, ktorá však nevyznieva jednoznačne v prospech záveru vyvodeného najvyšším súdom. Na tomto mieste ústavný súd konštatuje, že za minimálnu hranicu akceptovateľnosti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP považuje právny názor vyjadrený v druhej vete zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu uverejneného pod č. 2 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 (ktoré sa týka predchádzajúcej právnej úpravy civilného procesu), podľa ktorej „*Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.*“.

29.1 Ústavný súd k záveru uvedenému v predchádzajúcom bode dodáva a spresňuje (koriguje), že aktuálnosť citovaného stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6

ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnilo (IV. ÚS 511/2020).

29.2 Ďalej je ústavnému súdu známe, že najvyšší súd v iných rozhodnutiach už viackrát dospel k právnenému záveru, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (napr. sp. zn. 4 Cdo 100/2018, 5 Cdo 202/2018). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje aj názor predsedu dovolacieho senátu uvedený v jeho odlišnom stanovisku, že dovolací súd by mal poznať vlastnú rozhodovaciu prax.

30. Sťažovateľ v dovolaní vzniesol také námietky proti rozsudku krajského súdu, ktoré vyžadovali od dovolacieho súdu podrobnejšie odôvodnenie a objasnenie, prečo šlo podľa jeho názoru o námietky, ktoré nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania z pohľadu sťažovateľom vymedzeného dovolacieho dôvodu. Osobitne išlo o námietky jednostranného zisťovania skutkových okolností v neprospech sťažovateľa, ktoré nastolili otázku možného porušenia princípu rovnosti zbraní, ale aj ďalšie námietky, ktorými bola spochybňovaná logická a racionálna súdržnosť záverov vyvedených z vykonaných dôkazov. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd neposkytol vysvetlenie toho, či sa odvolací súd akceptovateľným spôsobom vyrovnal s otázkou, prečo dôkazy označené sťažovateľom nepovažoval za dôkazy, ktoré by mohli mať zásadný vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť. Opomenutím uvedených dovolacích námietok, resp. neposkytnutím dostatočných dôvodov, si dovolací súd podstatne uľahčil svoju úlohu, formálne sa oprel o svoju rozhodovaciu prax a vyhol sa uplatneniu svojej prieskumnej právomoci.

31. Takýto postup vyplývajúci z napadnutého rozhodnutia považuje ústavný súd za nezlučiteľný s právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivý súdny proces, ktoré musia byť uplatňované a vykladané materiálnym spôsobom. S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nenapĺňa kritériá ústavnej akceptovateľnosti zodpovedajúce základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Už len toto pochybenie najvyššieho súdu bez ďalšieho stačí na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu.

32. Vo vzťahu k časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktorou bolo podľa § 447 písm. f) CSP odmietnuté dovolanie podané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je ústavná sťažnosť argumentačne vystavaná len stručným poukazom na odlišné stanovisko predsedu senátu najvyššieho súdu JUDr. Milana Ľalíka. Napadnuté rozhodnutie podľa sťažovateľa vychádza z formalistického prístupu, je *prima facie* arbitrárne, dovolací súd má poznať vlastnú judikatúru a musí ju zohľadniť *ex offio* bez potreby jej citovania dovolateľom. Napokon sťažovateľ uvádza, že jeho dovolacia replika nepredstavuje zmenu ani doplnenie dovolacieho dôvodu.

33. Čo sa týka prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a) CSP, najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí poukázal na východiská rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní odôvodnenom týmto dovolacím dôvodom (body 20 až 25 napadnutého rozhodnutia), na potrebu jasnej formulácie právnej otázky v dovolaní, na potrebu označenia ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, na potrebu uvedenia (nesprávneho) právneho posúdenia odvolacieho súdu a navrhovaného (správneho) riešenia, na východiská prípustnosti vyplývajúce z aktuálnej judikatúry (R 83/2018). Najvyšší súd následne uzavrel, že dovolanie sťažovateľa neobsahuje zákonné vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 431 až § 435 CSP, ale len všeobecnú charakteristiku nesprávnosti pred okresným súdom a krajským súdom spočívajúcej v odklone od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke pôžičkových vzťahov bez špecifikovania právnej otázky, pri vyriešení ktorej

sa mal odvolací súd odkloniť. Sťažovateľ neuviedol, ako mal podľa neho krajský súd nastolenú právnu otázku správne riešiť. Na vyjadrenie sťažovateľa zo 6. augusta 2018 obsahujúce označenie rozhodnutí najvyššieho súdu tento neprihliadal z dôvodu jeho dôjdenia po uplynutí lehoty na podanie dovolania a s odkazom na nemožnosť dopĺňania a zmien dovolacích dôvodov podľa § 434 CSP. Toto vyjadrenie navyše podľa najvyššieho súdu neobsahovalo vymedzenie dovolacieho dôvodu o nesprávnom právnom posúdení veci krajským súdom podľa § 432 ods. 2 CSP, a preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

34. Ústavný súd konštatuje, že prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP a vymedzenie dovolacieho dôvodu (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú spojené nádoby, znenie neskoršieho ustanovenia vychádza formulačne z bezprostrednej nadväznosti na skoršie, preto pri výklade prvého z označených ustanovení je potrebné zohľadniť aj druhé z nich. Nie je teda ústavne neudržateľné, ak odvolací súd vo svojej rozhodovacej praxi požaduje od dovolateľa, aby pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP špecifikoval, ktorý z alternatívnych dôvodov prípustnosti dovolania podaného pre právne posúdenie veci (právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) uplatňuje a v nadväznosti na to ho doložil buď konkrétnou (ustálenou) rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odchýlil, tvrdením o absencii rozhodovacej praxe, alebo konkretizáciou rozdielností v rozhodovaní dovolacieho súdu.

35. Ústavný súd zároveň podotýka, že namietaná právna otázka môže vyplývať z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019).

36. Dovolateľ v podanom dovolaní formuloval dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP tak, že „*odvolací súd (spolu s prvostupňovým súdom) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke pôžičkových záväzkov.*“. V závere dovolania

doplnil, že skutkový stav nebol medzi stranami sporný. Až následne v dovolacej replike doplnil svoju argumentáciu uvedením rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré sa zaoberali existenciou právneho vzťahu pôžičky.

37. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí po ozrejmení východísk rozhodovania o dovolacom dôvode podľa § 421 CSP (ku ktorým v zásade nie je možné mať žiadne námietky, keďže boli založené na aktuálnej judikatúre) vyslovil záver, že dovolateľ vo svojom dovolaní uviedol len „*všeobecnú charakteristiku nesprávnosti*“ (ku ktorej malo dôjsť v konaní pred okresným súdom a krajským súdom) a nešpecifikoval právnu otázku, pri ktorej malo dôjsť k odklonu krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ani neuviedol, ako mal odvolací súd túto otázku správne vyriešiť. K doplneniu argumentácie v replike uzavrel najvyšší súd, že na toto vyjadrenie nemohol prihliadať vzhľadom na uplynutie lehoty na podanie dovolania.

38. Ústavný súd považuje za potrebné vytknúť najvyššiemu súdu istú mieru formalizmu, pretože pri hľadaní obsahu spornej právnej otázky mohol z textu dovolania (z jeho bodov 7 a 8) vyvodiť, že v spore sa sťažovateľ domáhal zaplataenia žalovanej sumy z titulu zmluvy o pôžičke, alternatívne z titulu bezdôvodného obohatenia. Vyjadril nesúhlas s postojom súdov o nepreukázaní odovzdania peňazí na podklade teórie o reálnej povahe pôžičky (označením ho za „*nepochopiteľný*“, resp. „*v úplnom rozpore s obsahom spisu*“) napriek tomu, že preukázal plnenie súm bankovými dokladmi (prijatie sumy žalovanými podľa neho nebolo sporné). Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ nesúhlasil s právnym posúdením právneho vzťahu krajským súdom, že nedošlo k vzniku zmluvy o pôžičke. Zároveň dal do pozornosti súdu svoju argumentáciu o bezdôvodnom obohatení, ktorá podľa neho musí platiť (v zmysle založiť dôvod na vyhovenie žalobe) ako alternatíva v prípade záveru súdu, že nedošlo k vzniku pôžičkového vzťahu.

39. Je však potrebné v konečnom dôsledku súhlasiť so záverom najvyššieho súdu, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v podanom dovolaní nespĺňa požiadavky § 432 CSP tak, ako sú definované v ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu. Pokiaľ dovolateľ doplnil dovolanie replikou zo 6. augusta 2018, bolo potrebné zaoberať sa otázkou,

či v tomto podaní došlo k uplatneniu iného dovolacieho dôvodu alebo k jeho zmene, alebo dovolateľ len argumentačne spresnil už uplatnený dovolací dôvod. Pokiaľ ide o obsah repliky a možnosť dovolacieho súdu prihliadnuť na jej obsah, ústavný súd pripomína, že podľa § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. Ide tu o kvalitatívne vymedzenie rozsahu dovolania. Prípadná dodatočná argumentácia v ďalšom podaní dovolateľa (napr. replike) nemusí byť *a priori* neprípustným dopĺňaním dôvodov dovolania. Je však rozdielna situácia, ku ktorej došlo v posudzovanej veci, keď dovolateľ v dodatočnom podaní odstraňoval úplnú absenciu náležitosti vymedzenia dovolacieho dôvodu označením spisových značiek rozhodnutí, ktoré podľa jeho názoru tvoria ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd mal odchýliť. Takéto dodatočné dopĺňanie dovolania považuje aj ústavný súd v okolnostiach prípadu za neprípustné, čo je v súlade s väčšinovým názorom dovolacieho senátu.

39.1 Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu v časti, v ktorej bolo posúdené vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP, je tak podľa názoru ústavného súdu v súlade s procesnými garanciami práva na súdnu ochranu, ktoré obsahujú aj požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

40. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného z dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu nemožno hodnotiť inak ako odporujúci obsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

41. Napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku nálezu).

42. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

43. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

44. Úlohou najvyššieho súdu preto bude opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

V.

Trovy konania

45. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

46. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

47. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádza z § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak. Táto

podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2018 predstavovala sumu 980 €.

48. Ústavný súd v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 346,26 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2019 v sume 163,33 € za jeden úkon, dva režijné paušály v sume 9,80 €, ktoré zaviazal uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd nepriznal odmenu za úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu, keďže toto podanie neobsahuje nič, čo by záležitosť sťažovateľa posúvalo do inej vecnej roviny. Vzhľadom na uvedené ústavný súd tento úkon nepovažoval za odôvodnený a účelne vynaložený v súvislosti s uplatňovaním práv sťažovateľa (§ 251 CSP).

49. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu